

„Edinost“

zhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6 uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrletno 6 „
za en mesec 2 kroni

Narocito je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.)

Telefon št. 570.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasti

se računajo po vrstah v petih. Za večkratno naročilo s primernim popustom Poslana osmrtnice in javne zaizvale do mači oglasti itd. se računajo po pogodi

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uredništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Idajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Sklenite svoje vrste!

II.

Judess werden sie freilich gut daran thun, die eigenen Reihen fester zu schliessen

„Politik“.

Namen članku v »Politiki« je bil torej, da pomiri Jugoslovane in da dokaže, da ni opravičen njih strah, da bi po eventualni spravi med Čehi in Nemci na Češkem in Moravskem mogle nastati posledice, škodljive interesom Hrvatov in Slovencev, ali celo nevarne za njihov narodni obstanek. Prški list je celo uverjen, da bi sprava na Češkem in Moravskem bila le na korist Hrvatov in Slovencev, ker bi potem stopilo v ospredje naše hrvatsko-slovensko vprašanje, in bi mogli Čehi — tako ga umejemo mi — rešeni skrbni za svoje češko vprašanje, zastavljati svoj vpliv za pravično rešenje slovensko-hrvatskega vprašanja.

Tej argumentaciji nočemo oporekati. Samo na nekaj bi opozorili mi spoštovani prški list. Kakor »Politika« očita »Slov. Narodu«, da njega dokazovanje — da bi namreč po češko-nemški spravi eventualno mogli trpeti interesi naroda slovenskega — trpi na tem, da identifikuje namen in uspeh, istotako bi mogli mi očitati argumentaciji »Politike«, da trpi na tem, da ne razlikuje dovolj, da nekako identifikuje naše hipne potrebe z našimi končnimi cilji, da ne razlikuje mej tem, kaj in koliko moramo Slovenci in Hrvatje zahtevati takoj, nemudoma — ker trebamo za vsakdanje življenje — in mej tem, kar je naš ideal!

Na uresničenje idealov, končnih ciljev se že lahko čaka, na to pa, kar potrebujemo za vsakdanje življenje, ne moremo čakati. Kakor posamični človek lahko in mora čakati, da se mu uresničijo velike zasnove, a ne more pogrešati zraka, tako tudi narod ne more pogrešati elementarnih pogojev za življenje. A nam Slovencev, zlasti na Koroskem, v Trstu in Istri primanjkuje zraka, mi ječimo v okuženem vzduhu abnormalnih in po nedoumni vladni politiki zavoženih in popačenih razmer, v vzduhu, ki nas hoče — udušiti. Zato kličemo in moramo klicati na pomoč, in ne smemo čakati, da se še poprej rešijo katera druga vprašanja.

P O D L I S T E K

2

Moja prijateljica.

Piše Kopriva.

Starišev nisem ljubila. Njihova surova brezobzirnost je dušila v meni že v kali vsaki nežnejši čuti za nje. Imeli so večer prepir med seboj in jaz sem jim bila le nekakov streljivo za njihovo slabo voljo.

Odkar sem hodila v šolo, sem postala nekoliko manj divja, ker se mi vsaj v šoli ni bilo treba bati očetovega ali materinega krutega pretepanja. Ali v obče nisem postala mnogo boljja.

Za vsako malekost sem bila tepena, ali pa tudi za nič, samo da se me »odgaja«, da se me odvadi trme. Moja koža je bila vedno vsa pisana in postala sem včasih skoro bolna po tem postopanju.

V šoli so razlagali četrto zapoved božjo: spoštuj očeta in mater! Ali jaz sem se vedno vpraševala, kako naj ljubim starše, ki me vedno samo tepó, ali kako naj spoštujem očeta, kakor sveto osebo, kadar je vinjen in preklinja je prišel domov?! Včasih se mi je zdelo, kakor da se gospod kapelan norčuje, kadar je pripovedoval prirsčne, ganljive povestice o ljubi dobri mamici, med tem ko je bila moja mati tako čisto vsa druga.

— Kako bo vaša zlata mamica vesela,

Pripoznavajoči Čehi kakor pijonirje avstrijskega Slovanstva, pripoznavajoči, da nas vseh visoko nadkriljujejo po svojem intelektu, po svoji kulturi, po svojem fenomenalnem napredku na vseh poljih človeškega znanja, po svojem narodnem imetju in po svoji energiji, in pripoznavajoči, da jim že po njih sijajni zgodovini gre prvenstvo mej avstrijskimi Slovani: moramo pripoznati tudi, da je tudi povsem opravičen kronološki red, kakor ga postavlja »Politika«: najprej bodi rešeno češko in potem stopi v ospredje naše slovensko-hrvatsko vprašanje!! Mi sami moramo biti za tak kronološki red, ker je že po psihologiji v razvoju političkih in narodnih stremeljenj opravičeno pričakovanje, da bo srečno rešenje vprašanja jedne slovenske družine ugodno uplivalo na pravično rešenje vprašanja druge družine — nas Jugoslovancev.

Ali mi potrebujemo zraka, mi potrebujemo spremembe razmer vsaj v toliko, da bomo mogli dihati. Mi ne zahtevamo, naj se že sedaj, kar čez noč, reši ves kompleks našega hrvatsko-slovenskega vprašanja, naj se nam uresniči vse, kar nam je pred očmi kakor ideal bodičnosti, mi smo pripravljene čakati, da Čehi izvojujejo svoj veliki boj, ali ravno zato, ker jim priznavamo prvenstvo in ker smo pripravljene čakati, in ker smo tudi pripravljene stati jim ob boku v tej veliki borbi zvesto in s samozatajevanjem, ravno zato smemo pričakovati in moramo zahtevati v prvi vrsti od Čehov, da svoj od dne do dne naraščajoči vpliv — kakor nam ga slika tudi »Politika« sama — uporabijo v to, da se nam razmere obrnejo na bolje, vsaj v toliko, da bomo mogli živeti in danam življenje ne bo v vedni nevarnosti. Saj v toliko naj se Čehi spomnijo na nas v reševanju svojega češkega vprašanja, oziroma na svojih pogajanjih z Nemci in — vlado!!

Kakor smo smatrali za svojo dolžnost, da smo spregovorili to odkrito besedo na adresu Čehov, tako mora pa sleherni rodoljubni Slovenec z čutom hvalečnosti vsprejeti posvarilo, ki je je napisala »Politika« na adresu Slovencev: prvi pogoj uspešne narodne politike Slovencev je v tem, da se narodna

če boste pridni in ubogljivi! — je ponavljal neštevilnokrat.

Jaz sem vselej na pol modro, na pol posmehljivo namrdnila ustne. Na, kakor bi se ne vedelo, kake so te »zlate mamice«.

Spočetka nisem nič verjela o tem vednem pripovedovanju o ljubezni staršev, a potem, ko sem postala večja in videla, kako so druge matere svoje otroke rade imele in poljubovale, so mi vendar prišle misli, da bi vse to od krščanskega nauka znalo biti res. Vpraševala sem se, zakaj imam ravno jaz čisto drugačne starše, nego jih je gospod kapelan opisoval in kakor so jih drugi otroci imeli. Mene ni nihče poljuboval. Nihče me ni rad imel in razvajal, mene so le vedno z mrzlimi, neprijaznimi besedami suvali sem in tja.

— Da si mi pridna ti nesnaga! — s takim ljubkovanjem so me pošiljali v šolo, in — Na, čakaj, eiganka, če si kaj napravila, dobiš jih pošteno — s tem ljubeznjivim zatrdilom sem bila doma zopet sprejeta. Molčala sem, a v meni sta se kuhala trma in srd, in če so opazili, so pesti in šiba plesali po mojem hrbtu.

Postala sem večja in smela sem iti k žpovedi.

— Si bila neubogljiva? — vprašali so me v spovednici in jaz sem povedala, kako sem po kotih prosila Boga, da bi se staršem

prava stavljajo v ospredje in da se diference glede nenarodnih vprašanj razpravljajo tako, da ne ovirajo boja za narodna prava!!

To je program »Edinosti«, to je naše stališče, od katerega se ne damo odmakniti ni od liberalcev ni od klerikalcev. To je naše stališče: bodi boj za različne nazore tudi v našem domačem taboru, ali ta boj ne prestopaj nikdar našega domačega okvirja. Vsikdar nehaj tam in v isti hip, kjer prihaja v igro skupna narodna korist, nikdar naj se tujinec ne okorišča na tem boju. Narodna solidarnost — o kateri govori »Politika« kakor o temeljnem pogoju uspešni narodni politiki — se nam kaže v tem, da bo vsakdo, brez izjeme in brez zavisti, podpiral tudi rojaka liberalca oziroma klerikaleca, kadar namerja kaj, ki bo koristno za skupnost naroda! Pred vsem pa je naši delegaciji na Dunaji v sveto dolžnost, da nam podaja sijajne izglede take neizogibno potrebne narodne solidarnosti.

Apel v »Politiki« pozdravljamo torej prav mi okolo »Edinosti« z opravičenim zadovoljstvom. Pozdravljamo ta apel v prvi vrsti radi življenske koristi naroda, radi bodočnosti naroda, ker kaže z velikim prstom na ono pot, po kateri edini je možna uspešna narodna politika, a potem ga pozdravljamo tudi radi sebe, ker ga vsprejmljeno kakor popolno zadoščenje za dejstvo, da je »Edinost« ravno zato, ker se noče odmakniti od tega stališča — označenega po češkem listu za jedino pravega — mej vsemi slovenskimi od lastnih rojakov najbolj napadani list!

Kakor nas z jedne strani bole ti napadi, ker prihajajo od brata, tako smo z druge strani, z ozirom na vzrok tem napadom, ponosni nanje, in nam isti ne morejo udušiti vere, da pride dan spoznanja, da treba vendar slediti klicu: »Sklenite svoje vrste!!«

Še enkrat: naša mizerija na polju šolstva.

Danes se moramo zopet povrniti v nemško državno šolo v ulici Fontana. Zadnjič že smo dokazali — sklicuj se na narodnost ogromne večine učencev — da je nemški značaj te šole pravi nonsens; potem pa smo dokazali tudi,

pripetilo kaj hudega, kako sem jih sovražila in gledala jih z hudimi, hudobnimi pogledi. Dobri, mladi gospod kapelan se je v strahu prekrizal nad tako izprijenim mladim stvarom.

Pripovedoval mi je strašne besede iz svetega pisma, ki pravi, da krokarji izkljujejo oči onim, ki z srdom in sovražtvom pogledavajo svoje starše.

Neznanski strah se me je polastil v ozki, temni spovednici in jaz sem se skesano jokala nad svojimi silovitimi grehi.

In ker Gospod odpušča grehe skesanim grešnikom, dal mi je gospod kapelan odvezo z mnogimi navodili in veliko pokoro.

— Pojdi in ne greši več! — mi je dejal spovednik, a prišlo je, da sem šla in zopet grešila.

S štrahom sem šla zvečer v posteljo in grozno sem se bala, da bi ponoči ne umrla in ne prišla v strašno peklo. Moja domišljija mi je v strašnih barvah pričarala ogenj in peklenšččke in žveplen smrad in sto drugih peklenških muk.

Molila sem sicer vsaki večer pobožno kes nad svojimi grehi, vendar se nisem mogla premagati toliko, da bi očeta in mater prosila odpuščenja zaradi vseh neubogljivosti in pogreškov, kakor so nam priporočali v šoli.

Zdela sem se sama sebi mnogo boljša od vinjenega očeta in hude, zmerjajoče matere.

da krivica, ki se nam dela na tej šoli, seza še dalje, ker se sistematično dela na to, da pouk v slovenščini kakor učnem predmetu — dovoljen milostno — postaja iluzornim. Povedali smo, da je pouk v našem jeziku prirejen prav po mačehovski, rekli bi: ne le brez ljubezni, ampak z odkrito nedobrotnostjo.

Vse svoje trditve hočemo danes še nekoliko podkrepiti z nekaterimi podatki.

Konstatovati moramo namreč, da od onega časa, ko so nadzorstvo nad to šolo gospodu vitezu Klodiču odvzeli in je izročili njegovemu kolegi Gnadu — in od tedaj je že nad 10 let — ni nikdo prišel, da bi se prepričal, kako se vrši pouk v slovenščini!!

Kdo, za Boga, naj se tudi zanima za to? Saj je vsem, ki imajo kaj besede v tej šoli, naš jezik, jezik velikega dela učencev, trn v oko. Prvi mej temi gospodi ne zna nobenega deželnega jezika, ni laškega, ni slovenskega; baš zaradi tega sovraži vsakogar, ki je bil tako nepreviden, da se je priučil deželnim jezikom. Mogočni gospod bi se najraje kar iznebil učiteljev, ki so res usposobljeni za to šolo tudi v jezikovnem pogledu.

Kričeč slučaj imamo z gospodom učiteljem Dolinarjem. Vsem onim, ki so obveščeni o dogodkih zadnjih par let, ostane nepozabno, kako so tega izbornega in neutrudno delujočega šolnika uničili najpoprej moralno in potem še fizično. Mož je deloval najuspešneje nad 30 let; tukajšnjemu šolstvu je posvečal in žrtvoval vse svoje mišljenje, vse svoje delo, vse svoje duševne in fizične sile, a slednjič — ko bi bilo zahtevalo najprimitivnejše pravice ljubje, da dobi kako priznanje — so poslali semkaj ptujca, ki ne le da ne pozna dež. jezikov in splošnih razmer, ampak še danes ne pozna niti šolskih razmer.

Drugi teh gospodov je pač zmožen več jezikov, ali onega, ki bi bil koristen za njegov posel, ne zna in si misli, da oni, ki govorijo slovenski, mora itak tudi nemški dobro znati.

Spomnimo se še tretjega, ki nima ni pojma o našem jeziku.

O prvo omenjenim smo rekli, da nimalo ne pozna ni jezikov ni razmer. Vse te nedostatke pa hoče pokrivati s tem, da se globoko klanja pred onimi, ki so nad njim, in da o

Moj oče je bil z oskrbnikom na grajščini v sorodu. Bil je na to jako ponosen, ker je vsa občina vedela, da je grajščinski oskrbnik jako bogat in upliven mož.

Večkrat smo šli k njemu na obisk in oče je bil vselej ves navdušen za fina, imenitna vina grajske kleti.

— Vraga, če ni to kerle, ta oskrbnik! — ponavljal je oče o vsaki priliki in emokal z jezikom: vendar je o tem mislil več na starega, dobrega refoška, katerega je mnogokrat »pokušal«, kakor na starega, sitnega oskrbnika.

Jaz sem jako nerada hodila z očetom k oskrbniku.

Dajali so mi sicer vselej potice in malinovec, ali zato so bili jako neprijazni z menoj. Posebno grde, odurne oskrbnikovke in njene debele kuharice, nisem mogla trpeti.

Vsi so mi rekali »Lenka«; tudi oče in mati, in tudi tedaj, ko sta me tepla. Pri oskrbnikovih pa so me vedno klicali »Lena«, kar me je jako bolelo. Tako so klicali v naši župniji samo deklet in še te le, če so bile že stare.

Tudi sem morala oskrbnikovki pripovedovati razne pesmi in molitve in obljubovati, da postanem enkrat nuna.

Če nisem precej hotela reči »da«, silila je oskrbnikovka tako dolgo vame, dokler nisem obljubila vsega, kar je hotela imeti

(Pride se.)

drukih učiteljskih govori kolikor le mogoče — malo dobro.

In naravno je, da gospodje, ki nimajo ni pojma o tem in torej tudi ne najmanjšega pregleda teh stvari, vse verujejo in menijo, da imajo Bog zna kako kapaciteto pred seboj. Tudi gosp. Swida mu vse verjame in izpolnjuje vsako željo tega »imenitnega« pedagogu. No, bo že videl, kakov sad bo donesalo to: kakoršen pouk, takovi značaji mladine. Kako morejo gospodje a la Stolz, ki sami ne poznajo jezika otrok, užigati v sreči otrok ljubezen do domovine, do materinega jezika?! To se bo maščevalo, o gospodje, ki imate oblast nad to šolo! Glejte le, da spoznanje ne pride — prepozno! Nismo še tako daleč, da bi se ne dalo popraviti, še je možno poseči po rešilni bilki! Ali prvi pogoj temu je, da se iz zavoda odstranijo možje, ki so sovražni narodnosti velike večine učencev, in tudi učiteljem, ako so s temi učenci iste narodnosti!

Slovenske poslance bi pa opozorili na izgled naših sodeželanov italijanske narodnosti, ki so se s krepko energijo in hitro znali iznebiti tistega nervoznega germanizatorja (Leschanofskega), ki je najbolj zakrivil naše nedolge. Zal, žal, da se po njem ravna tudi njega naslednik. Zastopniki naroda: tirajte in zahtevajte od vlade v imenu napredka, v imenu miru, v imenu našega najdražjega zaklada, naše mladine, tega našega upa in naše bodočnosti, da se odpravijo ti nedostatki, da se odpravi krivica, da se odpravijo razmere, ki so nedostojne nas in našega časa!! Storititi tako in hvaležnost naroda Vam je zagotovljena!

Proč s takimi razmerami, katerim je od daleč vidna signatura dejstvo, da niso nobenemu starejih, zaslužnih in v vsakem pogledu usposobljenih učiteljev hoteli podeliti službe ravnatelja!

Trst, dne 3. marca 1900.

Vprašanje dež. šolskega nadzornika za Spodnje Štajersko.

Mariborski »Slovenski gospodar« piše pod naslovom »Nepotrebno kavsanje«:

»Naši slovenski dnevniki so si začeli očitati, da izdajajo politične tajnosti, ter škodujejo s tem slovenski stvari. Tako n. pr. se očita »Edinosti«, da je izdala nakano vlade, ki misli za Spodnje Štajersko nastaviti posebnega nadzornika, in stem prepredila njega imenovanje. To očitavanje se je izkazalo sicer kot neutemeljeno, toda če bi tudi res bilo, ali se potem res ne more več imenovati nadzornik? Naši poslanci se dajo s takimi očitavanji ustrašiti in mislijo, da je krivda pri slovenskih časnikih. Ministri si lahko potem v vsaki reči naročijo tako izblebetanje, in Slovenci ne bomo nikdar ničesar dobili.«

Na drugem mestu pa pod naslovom »Larifari«:

»Pravijo, da Štajerci ne dobimo drugega deželnega nadzornika, ker je tržaška »Edinost« prezgodaj vladino nakano izpovedala in se je sedaj začela nemška gonja. Bežite, bežite! Prvič neres, da je »Edinost« to pred časom izdala, ker je reč bila vsaj že pol leta znana v štajerskih političnih krogih in drugič bi bilo jako smešno, ako bi si ministerstvo zaradi takega majhnega vzroka naenkrat premislilo in nam ne dalo nadzornika. Ni nemogoče, da si je ministerstvo samo naročilo nemško vpitje in zavolj lepšega se obdoljuje »Edinost«. V Avstriji je vse mogoče.«

Politični pregled.

TRST, 1. marca 1900.

K položaju. V sredini vsega zanimanja je sedaj vprašanje izvolitve prvega podpredsednika zbornice. To morda ne toliko radi važnosti stvari same na sebi, ampak veliko bolj, ker bo to prilika, ob kateri se pokaže trdnost večine, ali pa se ista razbije. Kajti dejstvo je, da se stranke desnice dosedaj še niso mogle sporazumeti. Neki poslanci »Slov. krščansko-narodne zveze« piše v »Informator«, da ta skupina nikakor ne more privoliti, da bi 16 milijonov Slovanov ne imelo nobenega zastopnika v predsedništvu. Prejšnji podpredsednik je bil člen večine; ako večina res še obstoji, potem je le logično, da zopet večina določi prvega podpredsednika. Ali provokacija je to, da so nemške stranke ravno posl. Pradeja določile svojim kandidatom, ko je vendar ta mož mej najhujimi nemškimi strankarji. Tudi »Narodni listy« so odločno proti temu, da bi se ugodilo tej zahtevi Nemecev.

Pa tudi staročeska »Politika« opozarja, da bi bile usodne posledice neizogibne — usodne namreč za večino — ako bi se Poljaki in nemški konservativci ob tem vprašanju ločili od Čehov in Jugoslovanov. Večina bi bržkone razpala, a potem bi se ne mogla vzdržati tudi predsednik Fuchs in drugi podpredsednik, ker sta bila izvoljena od te večine. Da kandidatura Pradeja naletja na najodločnejši odpor, se je pokazalo tudi predvčerajšnjem v skupni konferenci zaupnikov češkega kluba, češkega veleposestva in »Slovenske krščansko narodne zveze«.

Dan volitve — ki bo v sredo, ako ne pride kaj vmes — utegne postati torej važen dan v razvoju parlamentarnega in političnega življenja našega.

Državni zbor. (Zbornica poslancev.) Včeraj se je nadaljevala debata o vladni izjavi. Posl. Wolf izjavlja, da mu je program te vlade bolj simpatičen, nego vseh dosedanjih vlad ter se človek za ta program glede gospodarskih stvari celo lahko navduši. Govornik napada kršč. socialiste. Nemški državni jezik smatra kakor neobhodno potrebo, brez katerega je nemški vojni jezik nemogoč. Govornik napada tudi oblasti na Češkem, ker so se utikale v gibanje »Proč od Rima« in zaradi postopanja o snovanju političnih društev ter se zavzema za zboljšanje šolstva.

V včerajšnjem brzojavnem poročilu je bil omenjen govor češkega poslancev dr. Plačka, ki je analiziral vladino izjavo in jo je označil tako, da vlada pač obeča vse polno zakonov, ki naj bi se sklenili v sporazumlju obeh strank, ni pa mislila na to, da bi označila svoje stališče nasproti zakonom, ki so že v veljavi in ki so menda obvezni za vlado. Pač pa je eden členov prejšnje vlade — Kindinger — izdal naredbe, ki so bile naravnost v nasprotju z veljavnimi zakoni. Stališče Čehov nasproti sedanji vladi je označil govornik nastopno:

Naj bo gospodarski program vlade še tako lep, nas vendar ne more zavesti, dokler na vladni pogrešamo moralnično srčenost in potrebno resnost za izvrševanje sedaj veljavnih zakonov. S samimi bodočimi zakoni se Čehi ne morejo zadovoljiti. Zato ne merejo drugače, nego da na povabilo g. ministerskega predsednika dajo odgovor: Ne, eksekuciona, tako ne sodelujemo, raje že obstruiramo. Mi se zahvaljujemo na povabilu.

Leva XIII. devetdeseti rojstni dan. Dne 20. februarja leta 1878. je prišel sedanji papež z imenom Lev XIII. na prestol sv. Petra. Dvaindvajset let je minolo od tega pomembnega dne. Malo je bilo papežev, ki bi dosegli tako visoko starost ter vladali toliko časa. Pa to bi še ne bilo dovolj. Malo jih je bilo, ki bi vladali cerkev s tolikim pogumom, s toliko močjo in modrostjo, kakor Lev XIII.

Bili so težki časi, ko je sedanji papež nastopil vladu. Povsod se je šopiril indiferentizem in upliv papežev je po zgubi posvetne države zginil skoro docela. Lev XIII. je vedel v kratki dobi tujari pridobiti stari sijaj. Z vsemi velikimi vprašanji, ki pretresajo svet, se je bavil neutrudno. Njegove številne okrožnice katoliškim dostojanstvom so polne najmodrejših nasvetov. Da ozdravi bolno človeštvo, naj se povrne k modrim naukom krščanstva, naj spremeni svoje šege in navade na temelju krščanstva, to je jedro njegovih enciklik. In o vsem bavljenju z verskimi, političnimi in socialnimi vprašanji mu še preostaja časa, da se posvečuje svoji ljubljenci — poeziji, katero neguje že od rane mladosti.

Včeraj je obhajal Lev XIII., čil na duši in razmerno čil na telesu, svojo devetdesetletnico. To ni bil le praznik katoličanstva, bil je praznik vesoljnega sveta. Danes gleda vsa zemlja na častiljivega starčka, kateremu se je moral pokoriti mož kakor Bismarck, s katerim je iskala in našla mogočno Francija mir. Vatikan je danes zopet središče sveta. Vse se ozira tjakaj in vse želi, da bi modri sveti oče še dolgo blagodejno uplival na nasprotja, ki se pojavljajo v človeštvu.

Mnogo višjihna Dunaju oseb mu je povod dom 90. rojst. dne izrazilo svoje čestitanje deloma osebno, deloma so oddali posetnice, ali pa se zabeležili v čestitne pole, mej drugim tudi najvišji dvornik nadvojvode Rainerja v njega naročilu, poslaniki Nemčije, Francose in Španske. Župan dr. Lueger z obema podžupanoma je izročil krasno adresno sv. očetu.

Tržaške vesti.

Himen. Gosp. Drago Godina, uradnik v slov. posojilnici in hranilnici, se je poročil v ponedeljek z gospico Amelijo Ravalić. Čestitamo!

Pojasnjeno stališče. Sedaj vemo, »kako je«! Ali to je treba človeku povedati! Tudi mi vemo sicer, da so ljudje v sedanjih materialističnih časih praktični, ali da so tako grozno praktični, ne bi bili mislili. Torej da vemo:

kar piše »Edinost«, mora dokazati s konkretnimi podatki in z imenovanjem oseb, kar pa piše »Slovenski Narod«, ne treba dokazati:

ako je »Slov. Narod« zadržal »Edinosti«, da mu je storila krivico, je »Edinosti« sveta dolžnost, da prekliče in da popravi krivico: ako pa je »Edinost« dokazala, da jej je »Narod« storil krivico (glej vprašanje dež. šolskega nadzornika), odpada ta dolžnost popolnoma in »Narod« molči dalje in ne preklučuje ničesar:

ako je »Narod« po krivici napal »Edinost«, očitaje jej, da si iz strahu pred klerikalci ne upa govoriti niti o velikem narodnem škandalu, ki se je dogodil (glej našo kmetijsko družbo), in ako je potem »Edinost« razkrila vzroke, zakaj ni govorila in je torej dokazala, da ni smela govoriti: zopet ne zadevlje »Naroda« dolžnost, da bi popravil storjeno krivico, ampak pušča dalje, da je »Edinost« — farska kaharija:

ako se »Edinost« sklicuje na svoje ljubljanske dopisnike, ki so, nota bene, pisali o načelno važnih stvareh, tedaj je prva zahteva »Naroda« ta, naj mu imenuje te čudake: če pa »Edinost« zahteva od »Naroda«, naj imenuje onega goriškega dopisnika, ki jo je razžalil na nečuten način, dobiva odgovor, da tega ne treba, ker takih stvari ne treba dokazovati, ker je to njih »osebno menjenje«:

če je »Narod« norec bril iz »Edinosti«, češ, da si izmišlja, a če je »Edinost« postregla z imenom (Spanghero), ni »Narodu« nikakor v dolžnost, da bi vzela to na znanje, ampak porablja dalje isti slučaj v dokaz, da si »Edinost« izmišlja in tako vzdržuje v tej veri one, ki ne čitajo »Edinosti«:

ako je »Slovenski Narod« ime kakega urednika »Edinosti« vlačil dan na dan po svojih noticah, ga označal kakor božjega volka, mu očital zmršene lase, ga smešil z zlato uro, ga zasramoval z cerkovnikom, ga tlačil v »parček«, vreden predpustnega torčka, ga primerjal »šemam« in »larfam«, ki po ulicah lazijo, ako mu podtikajo lazenje po farovžih — se »Slovenski Narod«, pri Bogu, nikakor ni dotaknil uredniškega osobja »Edinosti«, marveč je dokazal le — staromodnost »Edinosti«.

To bi bilo torej tisto stališče, na katero se postavljajo ljudje, ki so jako — praktični. Sedaj umemo, da proti takemu stališču je borba težka, in umejemo, kako more »Narod« — vsejedno, ali prav ali neprav — vedno plavati na vrhu kakor peteršiljček na juhi mej mastnimi cinki. Puščajmo ga torej, naj plava dalje. Ne, jedno moramo še reči. Ako je »Narod« z očitanjem »starijavosti« in »staromodnosti« hotel povdariti, da ne menjujemo svojega narodnega programa, kakor ga marsikdo, potem je to kompliment, katerega vsprejemljemo s primerno hvaležnostjo.

Tržaški mestni svet. Sinoči je bila V. javna seja tržaškega mestnega sveta. Predsedoval je župan dr. Dompieri, vlado je zastopal namestniški svetovalec Viljem vitez Jetmar; navzočih je bilo 32 svetovalecev.

Zapisnika zadnje seje niso potrdili, ker je svet. Benussi zahteval neke popravke svojega govora. Na dnevnem redu je bilo posvetovanje o pogodbi društva »Aurissina«. Dr. Gairinger je predloženo pogodbo kritiziral s tehničnega in finančnega stališča. Vreli »Aurissina« zamorejo dati le 12000 m³ vode, a za 9 milijonov bi se dalo dobaviti drugje več in čistejšje vode. Govornik je predlagal, naj se predlog vrne vodovodnemu odseku in naj se naslednji zopet loti načrta velikega končnega vodovoda.

Voditelj stavbenega urada dr. Lorenzutti, je zavračal govornika. Tudi mestni fizik dr. Constantini je priporočal predloženo pogodbo. Za predlog sta govorila še dr. Morpurgo dr. Venezian, dr. Spadoai proti.

Po zaključni generalni pebatih je poročevalec dr. Mazorana pobijal prigovore dr. Gairingerja ter branil stališče vodovodnega odseka. O glasovanju se je le 5 svetovalecev vzdignilo za Gairingerjev predlog.

O specialni debati, ki se je vršila danes o poludne sporočimo v prihodnji številki.

V spomin! Pišejo nam: »Edinost« je naše dostojno proslavila prerano umrlega in za nas tržaške Slovence prezasluznega Ivana Šabeca. Moja navada je, da pišem »spomine« le delavcem-narodnjakom, ker gospodom je navadno piše spretnejša roka, ali v tem tužnem slučaju prosim, — da mi dovolite napisati par vrstic o svojem bivšem gospodarju.

Kakor sleherni človek, imel je tudi blagi pokojnik raznih sovražnikov, ali kdor se je hotel prepričati, koliko in kakih prijateljev je imel pokojnik je moral priti na pogreb, kjer je rosilo sleherno oko njegovih sedanjih in bivših podrejenec. Kolikrat sva se, dragi Ivan, uprav familijarno pogovarjala o bodočnosti našega premilega naroda in kolikokrat si Ti mene navduševal za delo na narodnem polju! Ti nisi hvalil samo z besedo, ampak si o vsaki resnični potrebi priskočil na pomoč tudi z dejanjem. Kmečki sin, se nisi sramoval, da-si živé v obilici, pogledati k najrevnejšim svojim služabnikom, za katere si premnokrat odprl sree, žep in celo klet! Molitev naša in žalost, ki nas tare o tvoji prerani smrti, naj bo Tebi in Tvoji istotako blagi gospej v znak naše velike ljubezni do Vaju. Trajen in nepozaben ti spomin.

Eden v imenu vsih.

Junaški čin »ekorje« na Proseku. S Proseka nam pišejo: 13 let je tabla društva »Hajdrih« visela nad društvenim prostorom. Na večer veselice tega društva pa je neki poturica menil, da izvrši Bog ve kako junaški čin, ako v času, ko ga nikdo ni mogel opazovati, sname tablo z nje mesta. Revše ne ve, da je osramotilo le sebe! »Hajdrih« bo imel lahko skoro še lepšo tablo, a kdaj se grdemu prodaneu vrne — poštenje?!

Povožen. 55-letni voznik Ivan Trampuš, iz ulice Cisternone št. 13, je prišel včeraj, pod voz. Zdravnik rešilne postaje mu je podelil prvo pomoč.

Požar je nastal sinoči malo pred polnočjo v ulici Commerciale št. 11, v 3 nads. Gasilec so čez tri četrt ure ugasili ogenj, ki je uničil kuhinjsko opravo.

Nagle smrti je umrl sinoči v tukajšnji veliki vojašnici 46-letni profos tuk. pešpolka gospod Fran Berger, doma iz Ljutomeru na Štajarskem. Že več dni se ni počutil dobro.

Umrljivost v Trstu. Od 18. do 24. februarja 1900 je umrlo 41 možkih in 45 ženskih, skupaj 86 oseb, proti 104 v isti dobi prošlega leta. Mejnimi je bilo starih 20 do 1 leta, 17 do 5 let, 2 do 20 let, 7 do 30 let, 6 do 40 let, 15 do 60 let, 15 do 80 let, 4 nad 80 let. Povprečna umrljivost je znašala 267 od tisoč. Smrt je povzročila v 15 slučajih sušica, v 26 boleznih v spililih, v 1 enteritis. Za ošpicami sta umrli dve osebi.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 0,2, ob 2. uri popoldne 1,8 C. Tlakomer ob 7. uri zjutraj 756,4 — Danes plima ob 10.30 predp. in 10.36 pop. Oseka ob 4.12 predp. in ob 4.30 uri pop.

Dražbe premičnin. V ponedel., dne 5. marca ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Foscolo št. 2 a in v ulici del Boseo hišna oprava; v ulici Chiozza št. 24, sodi in doge: na Vrdeli šte. 436, konji, konjske oprave in vozovi; v Trebčah voz in vage; v ulici Madonna del Mare, hišna oprava.

Mesto venca na grob pokojnemu prijatelju Šabeu je doposlal gospod Josip Bole na Reki našemu upravitelstvu 20 kron za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metode v Trstu.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda opozarja slavno občinstvo na redni občni zbor, ki bo v nedeljo dne 11. marca v slovanski čitalnici. Po občnem zboru bo še domača zabava s petjem, deklamacijo in igro. Družbino delovanje je take važnosti, da nam ni treba delati Bog ve kake reklame, da privabimo ljudi. Naše ženstvo pa je že toliko zavedno, da pride v polnem številu. Posebno pa udinja ne sme izostati nobena in vsaka naj privede seboj še svoje prijateljice in znanee. Odbor.

»Tržaški Sokol.« Telovadei »Tržaškega Sokola« prirede v nedeljo 4. t. m. — ako bo lepo vreme — pešizlet radi vaje v jednakomernem korakanju. Vspored: Sestanek pri južnem kolodvoru, točno ob 2 uri pop. in odhod na Prosek. Od tam na Opčine, po jednournem odmoru povratek po stri open-

MEJNARODNI PANORAMA
TRST - Borzni trg 14 - TRST
 Od 26. febr. do 1. marca
 III. serija Špansko.
Jako zanimivo in poučno potovanje po Carigradu (nove slike), zlati rog, mošeje itd.
 50 podob 50.
V stopnina 20, otroci 10 kr.

Glasbena šola.
 Podpisani učitelj glasbe odprl je v ulici Cologna št. 2 I. nadstropje (za javnim vratom) šolo za poučevanje sledečih predmetov: **teorija, glasovir, petje, vse tamburaške instrumente, mandolin, vijola, čelo in violon** (contrabas).
 Natančnejša pojasnila daje podpisani vsaki dan od 11. do 12. ure predp. v zgoraj imenovanih prostorih. Pisma istotja. — Za vspešni in točni poduk jamčim. — Priporočuje se za obilno udeležbo beležim
 udani
Hrabroslav Vogrič

Najboljše berilo in darilo
 je vsestransko jako pohvaljena **"Vzgoja in omika ali izvir sreče"**
 (neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati) ter se dobi za predplačilo 1 glđ. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti po štemu povzetju pri **Jožefu Valenčiču na Dunaju III., Steingasse N. 9 I. St., Th. 10.**
 Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.

Trgov.-obrtna registrovana zadruga
 z neomejenim jamstvom.
 V GORICI, semeniška ul. št. 1. I. nadstr.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki se nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2% in vloge na Conto-current po 3,60%. Sprejema hranilne knjižice državih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.
 Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.
 Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6,15%.
 Vplačevanje vrši se osebno ali potom položno na čekovni račun št. 842.366.
 Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

Prva slovenska izdelovalnica mrežic za plinovo luč (Auer)
 Javljam slavn. občinstvu, da sem odprl svojo izdelovalnico in prodajalnico nepregorljivih mrežic za plinovo luč (Auer) na vogalu **Piazza Negozianti in Via dell' Arsenale**
 Uvažujete geslo:
"Svoji k svojim"
 se priporočam za obilne naročbe.
Dragotin Vitez

Tržaška posojilnica in hranilnica
 registrovana zadruga z omejenim poroštvom,
ulica S. Francesco št. 2, I. n.
 (Slovenska Čitalnica).

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.
 Posojila dajejo se samo zadružnikom in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.
 Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.
 Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.
Poštno hranilnični račun 816.004.

Varstvena znamka: SIDRO.
LINEMENT. CAPSICI COMP.
 iz Richterjeve lekarne v Pragi pripoznano **izvrstno, bolečine blažeče mazilo** dobiva se po 40 novč., 70 nč. in 1 glđ. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to splošno priljubljeno domače sredstvo vedno le v origina. steklenicah z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelki.
 Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi. **Elizabetne ulice 5.**

Narodna jed
 postati morajo testenine iz Prve kranjske tovarne testenin **Zuideršič & Valenčič v Il. Bistrici** po njih izborom okusu, obilni redilnosti, nizki ceni in jednostavnem pripravljanju. Zahtevajte jih v vseh prodajalnicah jestvin.

Na stavišču „Serpentina“
 v ulici Giulia št. 35 (tramwayska postaja)
Največi zverinjak (menažerija) sveta
 z **zoološkim cirkusom,**
 odprt vsakega dne od 8. ure zjutraj do 10. ure zvečer.
Najslavnejši krotitelji in krotiteljice ter
000 Hat-Ju-wa 000
 Čudežna gospica, ki kroti kače s petjem.

Čast mi je naznaniti slavnemu občinstvu in p. n. g. potnikom, da sem prevzel nov in elegantno opremljen
Hotel Sušak
 s 25 ukusno urejenimi sobami.
 in sicer z eno in dvema posteljama, od 120 stotink (60 nč.) naprej. Hotel ima posebno veliko dvorano, ter posebne prostore, kakor kavarno in še posebej dvorane za društva. Omnibusi prihajajo k vsakemu vlaku in prevažajo p. n. potnike po isti ceni kakor reški, a razven tega dohaja do hotela električni tramvaj. Potnikom so kočije in vozi na razpolago.
 Restavracija je preskrbljena z **izvrstno domačo in dunajsko kuhinjo; domača vina** so iz veličih kleti velikega župana blag gosp. dra. Vladimira Nikolića Podrinsega, ravno sedaj nakupljena, kakor tudi vsakovrstna **primorska in inozemska vina**, ter Plzensko izborno „**Pschorrbräu pivo**“ in **vsakovrstni liker**.
 V hotelu se nahaja malo, a razven hotela veliko parno kopališče „Ilona“ in v bližini morsko kopališče, kamor vozi omnibus vsake pol ure. Razven hotela se nahaja kroglišče.
 Zagotavljam točno in solidno postrežbo, ter priporočuje se slavnemu občinstvu in p. n. potnikom za mnogobrojne obiske, beležim z odličnim spoštovanjem
Vinko Sulentič, hôteier.

Zakaj so še ljudje, kateri Kathreiner Kneipp-ovo sladno kavo ne rabijo, akoravno je ista tako prijetna in zdrava kavina pijača?
 Zato, ker še vsi ne vedo, katere velike prednosti ima Kathreinerjeva kava od bobove kave, ki skoz en ekstrakt iz rastline bobove kave pridobi le duh in okus bobove kave, ne pa njene zdravju škodljive lastnosti. Združuje toraj na dober način koristne lastnosti domačega sladnega preparata s preljubljenem okusom bobove kave.
 Res je, da bo Kathreiner Kneipp-ova sladna kava v prid zdravju od milijonov ljudi in v stotisoč družinah vsaki dan použita, želeli pa bi bilo v korist vseh, da bi ta res družinska kava vsled njenih dobrih lastnosti, povsod in zlasti v vsaki družini se nahajala.
 Kathreiner Kneipp-ova sladna kava služi sploh za primes k bobovi kavi, katere okus slajša in za uživanje mileje napravi. Dela kavi bolj ukusno barvo in odstrani znane zdravju škodljive lastnosti bobove kave popolnoma. Priporoča se z eno tretjino Kathreiner-ove kave in dve tretjine bobove kave začeti in polagamo na polovicovsake kave iti.
 Neprecenljiva lastnost Kathreiner Kneipp-ove kave obstoji pa v tem, da se v kratkem času tudi popolnoma sama lahko pije, kar prav dobro tekne. Kjer se bobova kava popolnoma použiti prepove, je ta najboljše nadomestilo in bo ženskam, slabotnim in bolnim osebam kot lahko prebavljiva, krideljujoča in krepčujoča pijača priporočena.
 Po zdravniških izrekih naj se rastujoči mladini, posebno mladim dekletom, nobeno drugo kavo uživati ne da. Skozi upeljavo Kathreiner Kneipp-ove sladne kave, bo tudi v najmanjši družini veliko prihranjeno. En poskus zadostuje, da se ista stalno upelje.
 Kathreiner Kneipp-ova kava se ne sme nikoli odprta prodajati! Prava je samo v znanih belih izvornih zavojih z podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko in z imeom „Kathreiner“.

VEKOSLAV PLESNIČAR
TRGOVINA JESTVIN
 Trst — Via Giulia št. 25 — Trst.
 Naznanjam slavn. občinstvu, da sem prevzel že dobro poznano prodajalnico jestvin G. Grattoni, katero sem popolnil z najboljšim in svežim kolonijalnim blagom kakor: **kava, riž, olje, testenine, sir, maslo, moka, raznovrstna fina vina v buteljkah**, ter sploh vse jestvine.
 Pošiljam blago na deželo po poštnem povzetju, v mestu je donajanje na dom brezplačno.
 Nadejaje se obilne podpore slavn. občinstva v mestu in na deželi, beležim spoštovanjem udani
Vekoslav Plesničar, trgovec.

100.000 kron
 1x2.000 1x1.000 kron itd. itd.
 izlajljivi na željo po 20% odbitku v gotovini, zamorejo se dobiti z eno samo srečko
velike dobrodelne loterije
 v korist poliklinike (bolnišnice) v Budapešti
Zadnje srečkanje
 neprekljeno 6. marca.
Srečke po 1 krono
 prodajo: Jos. Bolaffio, Aleks. Levi, Mandel & C., Schiffmann, Ign. Neu mann, „Il Mercurio Triestino“.